

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська
конференція здобувачів вищої освіти і молодих
учених**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

*Кафедра філософських і соціологічних студій та
соціокультурних практик*

Співорганізатори:

Південно-Українське відділення
Соціологічної асоціації України
Національний університет «Одеська політехніка»
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
Міжнародний університет

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська конференція здобувачів
вищої освіти і молодих учених
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ
НАУКОВІ СТУДІЇ»
(17-19 листопада 2025 року)**

Одеса, 2025

УДК 001.895:005.8(082)
ББК 60я431

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
протокол № 7 від 09 грудня 2025 року*

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.

Рецензенти:

кандидатка філософських наук, доцентка, доцентка кафедри філософії, історії та політології
Національного університету «Одеська політехніка» *Наталія РИБКА*

кандидатка політичних наук, доцентка, доцентка кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін Міжнародного університету *Юлія МЕЛЬНИК*

У Збірнику матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Південноукраїнські наукові студії» представлено напрацювання учасників із різних регіонів України, об'єднаних спільною метою – осмислення сучасних наукових викликів та пошук інноваційних рішень у міждисциплінарному просторі. Конференція організована Державним закладом «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за участю кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик, у співпраці з Південно-Українським відділенням Соціологічної асоціації України та провідними університетами країни – ЗВО-партнерами.

Матеріали збірника охоплюють широке коло тем, що відповідають актуальним потребам сучасного суспільства й науки. Серед них: трансформації українського соціуму, культурні та історичні процеси в контексті суспільно-політичних змін, філологічні студії в умовах цифровізації, розвиток креативних індустрій, філософія бізнесу та етичні виміри інновацій, екологічна філософія й концепції сталого розвитку, сучасні підходи до філософії здоров'я, інновації в освіті, проблеми політики та суспільного розвитку, а також виклики, пов'язані з критичним мисленням і логічною культурою XXI століття.

Збірник відображає високий рівень наукових досліджень молодих учених, сприяє розвитку міжвузівської наукової співпраці та формує простір для конструктивного діалогу між представниками різних освітніх і наукових галузей. Матеріали конференції можуть бути корисними для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, а також фахівців, що працюють у сфері соціальних, гуманітарних та освітніх наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

© ДЗ «ПНПУ імені К. Д. Ушинського», 2025

© Авторів матеріалів, 2025

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ № 1. АНАЛІТИКА ТРАНСФОРМАЦІЙ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА: ВИКЛИКИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Городнюк Людмила

СВОБОДА ЛЮДИНИ У ДОБУ ЦИФРОВОГО
СПОСТЕРЕЖЕННЯ..... 13

Іщенко Анна, Петінова Оксана

СТАВЛЕННЯ МОЛОДІ ДО СНАТGPT ТА ІНШИХ AI-
ІНСТРУМЕНТІВ (на основі результатів проведення соціологічного
дослідження)..... 17

Цілина Діана, Ладонько Людмила

РОЛЬ МЕНЕДЖЕРА У СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОГО
УПРАВЛІННЯ..... 22

Крохмаль Олександр

АКСІОЛОГІЧНИЙ ВИМІР НАЦІОНАЛЬНОЇ МЕНТАЛЬНОСТІ ТА
САМОІДЕНТИФІКАЦІЇ..... 25

Rybka Nataliia, Mishuk Alisa

YOUNG GENERATIONS AT WORK: SECURITY RISKS FOR THE
NATION..... 28

Калініна Аліса, Незвінська Віолетта

УКРАЇНА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ПОЛІТИЧНІ ТА
КУЛЬТУРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ..... 32

Десяткіна Аліка

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МУЗИКА ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ
СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН..... 37

Макіша Ілона, Ладонько Людмила

ОРГАНІЗАЦІЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ПРОСТОРУ В
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ ЯК УМОВА СОЦІАЛЬНОЇ
ІНТЕГРАЦІЇ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ..... 40

Жаб'юк Діана

ЕТНОНАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ КРИМСЬКИХ ТАТАР У
КОНТЕКСТІ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ УКРАЇНИ..... 42

Г. В. Пирог; М-во освіти і науки України, Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка, соц.-псих. факультет. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2021. С. 61-64.

7. Пігуль Н., Дехтяр Н., Пігуль Ю. Сучасні тенденції розвитку ринку праці в контексті економічної безпеки держави [Modern trends in labor market development in the context of state economic security]. Вісник СумДУ. Серія «Економіка». 2023. №1. С. 48-55. Available at: https://visnyk.fem.sumdu.edu.ua/issues/1_2023/5.pdf (accessed: 10.10.2025)].

8. Стрембіцька Л. Л. Сучасні тенденції ринку праці в аспекті загроз економічній безпеці України [Modern labor market trends in the aspect of threats to Ukraine's economic security]. Економічні горизонти. 2017. №2. С. 88–95. DOI: [https://doi.org/10.31499/2616-236.1\(2\).2017.113316](https://doi.org/10.31499/2616-236.1(2).2017.113316)](<https://doi.org/10.31499/2616-5236.1%282%29.2017.113316>).

КАЛІНІНА АЛІСА, НЕЗВІНСЬКА ВІОЛЕТТА

здобувачки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальність 053 «Психологія», факультет іноземних мов, медіа та психології

Науковий керівник: **МЕЛЬНИК ЮЛІЯ**, кандидатка політичних наук, доцентка кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін
Міжнародний університет, м. Одеса, Україна

УКРАЇНА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ПОЛІТИЧНІ ТА КУЛЬТУРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Глобалізація – це складний і багатовимірний процес, який охоплює політичну, економічну, соціальну та культурну сфери життя сучасного суспільства. У наукових працях таких дослідників, як Ентоні Гідденс, Мануель Кастельс та Ульріх Бек, глобалізацію розглядають як формування єдиного світового простору, у межах якого держави, народи та культури дедалі тісніше взаємодіють між собою [1, 2]. Цей процес проявляється у швидкому поширенні інформаційних технологій, розвитку міжнародної торгівлі, посиленні міграційних процесів та формуванні спільних політичних і культурних тенденцій

Для України тема глобалізації має особливе значення. Після відновлення незалежності держава активно включилась у світові інтеграційні процеси, прагнучи стати повноправним учасником європейського та світового співтовариства [4]. Сьогодні вплив глобалізації відчутний у всіх сферах українського життя – від політики та економіки до освіти, культури й медіа. Водночас глобальні зміни супроводжуються серйозними викликами:

потребою захисту національного суверенітету, [5] культурної самобутності, а також необхідністю адаптації до нових світових стандартів розвитку.

Актуальність теми зумовлена тим, що Україна, перебуваючи в умовах війни та масштабних суспільних трансформацій, одночасно переживає період політичного оновлення й культурного відродження. Глобалізація відкриває перед державою нові можливості для міжнародної співпраці, модернізації суспільства, розвитку науки й культури, але також ставить питання про збереження національної ідентичності у світі, що стрімко уніфікується. Метою даної роботи є аналіз політичних та культурних трансформацій України в умовах глобалізації, визначення основних тенденцій, позитивних і негативних наслідків цього процесу, а також окреслення шляхів поєднання європейських цінностей із збереженням власної національної самобутності.

Глобалізація змінює баланс між внутрішнім самоврядуванням держави та її зовнішніми зобов'язаннями: міжнародні норми, угоди та транскордонні мережі підштовхують держави до інтеграції, стандартизації політик і часткової передачі повноважень на наднаціональний рівень. Це послаблює абсолютний «функціональний» аспект державного суверенітету – тобто здатність виключно самостійно приймати й реалізовувати рішення в деяких політичних і економічних сферах – водночас зберігаючи юридичний суверенітет як формальну основу державності [5]. Така подвійність характерна і для трансформацій в Україні: країна прагне відповідати міжнародним стандартам демократії й права, але змушена балансувати між очікуваннями міжнародних партнерів і національними інтересами.

Демократичні практики в Україні також трансформуються під впливом глобальних стандартів: проведення виборчих та адміністративних реформ, прийняття антикорупційного законодавства, розвиток незалежних інституцій – усе це частково обумовлено вимогами та рекомендаціями міжнародних партнерів [6] донорів і інтеграційних угод. Водночас імплементація стандартів часто стикається з внутрішніми політичними опорами – слабкі інститути, корупція, олігархічний вплив – через що процес демократизації залишається фрагментарним і довготривалим. Для аргументації цього можна посилатися на аналіз змін суто політичного і правового поля в пострадянських державах і на приклади українських реформ після 2014 року.

Євроатлантична інтеграція є самим виразним прикладом того, як глобалізаційні процеси впливають на політику України. Угода про асоціацію з ЄС (підписана 2014 року та тоді ж ратифікована) поклала юридичні й політичні зобов'язання щодо гармонізації законодавства, боротьби з корупцією, захисту прав людини й економічних реформ – тобто безпосередньо формує напрям внутрішніх трансформацій та стандарти, яким має відповідати держава [10]. Одночасно співпраця з НАТО перетворилася на ключову зовнішньополітичну орієнтацію в питаннях безпеки, [6] співпраці у сфері оборони та сумісності заліків військових стандартів. Ці процеси зміцнюють

міжнародну підтримку України, але також роблять її політику залежною від умов і графіків, які визначаються на наднаціональному рівні.

Роль міжнародних організацій – ООН, ЄС, НАТО та ін. – багатовимірна. Вони виступають як джерело норм та стандартів, як донори та технічні партнери реформ, [8] а також як платформи політичної підтримки і дипломатичної легітимізації. Для України участь у європейських і трансатлантичних структурах означає як притік експертної та фінансової допомоги, так і вимоги до конституційної відповідальності. Ця зовнішня опіка прискорює деякі реформи (наприклад, у сфері публічних фінансів, судочинства, антикорупції), але іноді породжує напругу всередині суспільства через відчуття втручання у внутрішні справи [7].

Однією з ключових внутрішніх трансформацій стали реформи управління, зокрема децентралізація та антикорупційні заходи. Децентралізаційна реформа, розпочата після 2014 року, спрямована на передачу фінансових і адміністративних повноважень на місцевий рівень, об'єднання громад і підвищення якості місцевого управління; це відповідає європейській практиці ефективного самоврядування і водночас підвищує стійкість держави через зміцнення місцевих інституцій [6]. Антикорупційні інституції (НАБУ, САП, НАЗК та ін.) були створені під впливом вимог міжнародних партнерів і є ключовим елементом підвищення довіри до держави, хоча їх ефективність ще залишається предметом дискусій [8, с. 131–150].

Інформаційний простір – ЗМІ й інтернет – відіграє визначальну роль у формуванні політичної свідомості громадян у період глобалізації. Масштабна цифровізація та широка присутність соціальних мереж зробили інформаційні потоки надшвидкими та транскордонними, що відкриває можливості для громадянської активності, доступу до альтернативних джерел інформації та мобілізації суспільної підтримки (як це було під час Революції Гідності) [9]. Одночасно це створює умови для дезінформації, інформаційних атак і гібридної війни, де зовнішні актори використовують медійні інструменти для впливу на внутрішню політику та суспільну думку. Тому інформаційна безпека стала не менш важливою складовою державної політики, ніж традиційні елементи безпеки.

Як наслідок, трансформація політичної системи України під впливом глобальних стандартів має подвійний характер: з одного боку – впровадження європейських норм, зростання ролі громадянського суспільства, зміцнення інституцій; з іншого – посилення зовнішньої залежності у питаннях безпеки та політичного курсу, а також нові ризики, пов'язані з інформаційними атаками та гібридними загрозами. Приклади, що ілюструють ці процеси: Революція Гідності як прояв прагнення до європейських стандартів і громадянської участі; підписання Угоди про асоціацію з ЄС 2014 року як юридичний механізм зближення зі стандартами Європи; вступ до Ради Європи у 1995 році

як крок до міжнародного правового поля і гарантій прав людини. Ці події демонструють, що інтеграція в глобальні структури стимулює внутрішні зміни, але одночасно потребує високої адаптивності та захисту національних інтересів.

Глобалізація впливає не лише на політику та економіку, а й глибоко змінює культурне життя суспільства. Для України цей процес став поштовхом до оновлення національної ідентичності та переосмислення місця в європейському культурному просторі. Поширення нових ідей, технологій і форм мистецтва створює умови для інтеграції у світовий культурний простір, але водночас ставить завдання зберегти власну самобутність [4].

Після 2014 року українська культура переживає період активного відродження [7]. Зросла увага до національної мови, історії, символіки, традицій. Одночасно суспільство дедалі більше орієнтується на демократичні та європейські цінності – відкритість, толерантність, взаємоповагу. Українці вчаться поєднувати сучасний європейський спосіб життя з глибокими культурними традиціями свого народу. Важливу роль у цих процесах відіграє мова та освіта [6, с. 59–83]. Українська мова активно утверджується у медіа, кінематографі, освіті та науці, стаючи символом національної єдності. Поряд із цим зростає значення англійської як мови міжнародного спілкування, що сприяє участі українців у глобальному інформаційному обміні. В освітній сфері глобалізація проявляється через участь України у Болонському процесі, програми академічної мобільності, інтеграцію цифрових технологій та міжнародне співробітництво університетів. Це сприяє модернізації освіти, але водночас створює ризик «відтоку мізків» за кордон. Молоде покоління українців активно сприймає глобальні культурні тренди у музиці, моді, мистецтві, поєднуючи їх із національними елементами. Сучасні українські митці та гурти, такі як *Go_A* чи *Kalush Orchestra*, успішно представляють Україну на світовій сцені, зміцнюючи позитивний культурний імідж країни. Велику роль у цьому відіграють соціальні мережі та українська діаспора, які допомагають поширювати українську культуру за кордоном і формують своєрідну «м'яку силу» держави.

Разом із тим глобалізація несе й певні ризики: культурну уніфікацію, комерціалізацію мистецтва, втрату інтересу до народних традицій серед молоді. Поширення масової культури іноді витісняє автентичні форми мистецтва, а надмірна комерціалізація знижує духовну цінність культурних продуктів. Попри ці виклики, Україна активно працює над збереженням своєї культурної самобутності. Реалізуються державні програми підтримки кіно, літератури, музики; проводяться культурні фестивалі – ГогольFest, Книжковий Арсенал та інші, що поєднують традиції й сучасні форми мистецтва. Поширюється інтерес до народних ремесел, національних свят і звичаїв.

Отже, культурні трансформації України в умовах глобалізації – це процес поєднання відкритості до світу та збереження власної ідентичності. Глобалізація не руйнує українську культуру, а, навпаки, стимулює її розвиток, відкриваючи нові можливості для творчості й утвердження України як самобутньої європейської держави. Глобалізація стала водночас шансом і викликом для сучасної України. Вона відкрила нові можливості для політичного, економічного та культурного розвитку, але водночас поставила перед суспільством складні питання збереження суверенітету, ідентичності та незалежності мислення. Україна проходить глибокі трансформації – утверджує демократичні цінності, модернізує систему управління, реформує освіту й культуру відповідно до європейських стандартів [5].

Позитивом цих процесів є розширення міжнародних зв'язків, розвиток громадянського суспільства, підвищення ролі української мови та культури, інтеграція до європейського простору [4]. Водночас викликами залишаються зовнішньополітичний тиск, інформаційна війна, міграційні процеси та ризик втрати частини культурної самобутності під впливом масової культури. Майбутнє України в умовах глобалізації залежить від її здатності зберегти власну духовну і культурну основу, залишаючись відкритою до світу. Поєднання європейських цінностей із національною унікальністю, активна участь у міжнародних процесах і підтримка внутрішнього розвитку можуть забезпечити Україні гідне місце у глобальній спільноті як сучасній, демократичній і самобутній державі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гідденс Е. Наслідки модерності. Київ : Альтерпрес, 2018. 256 с.
2. Бек У. Що таке глобалізація? Помилки глобалізму – відповіді на глобалізацію. Львів : Кальварія, 2019. 232 с.
3. Кастельс М. Інформаційна епоха: економіка, суспільство і культура. Київ : Ваклер, 2020. 480 с.
4. Гаврильців Т. І. Глобалізація та національна ідентичність: український контекст. Київ : Либідь, 2020. 248 с.
5. Горбатенко В. П. Політична модернізація України в умовах глобалізації. Київ: НАДУ при Президентові України, 2018. 312с
6. Мельник А. Ф. Децентралізація влади в Україні: досвід, проблеми, перспективи. Київ : НІСД, 2022. 184 с.
7. Кравченко М. В. Культурна політика України в добу глобалізації. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень НАН України*. 2021. № 2. С. 45–57.
8. Глобалізаційні процеси і трансформація суспільств: український вимір / за ред. І. Кресіної. Київ : Парламентське видавництво, 2019. 296 с.
9. Революція Гідності: причини, перебіг, наслідки. Аналітична доповідь Українського інституту національної пам'яті. Київ : УІНП, 2020. 152 с.

10. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Офіційний вісник Європейського Союзу, 2014. № L161. С. 3–2137.
11. Статистичний щорічник України за 2023 рік. Київ : Державна служба статистики України, 2024. 580 с.
12. Міністерство закордонних справ України. Офіційний вебсайт. URL: <https://mfa.gov.ua> (дата звернення: 07.10.2025).

ДЕСЯТКІНА АЛІКА

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальність
241 «Туризм та рекреація», факультет МГРСтаТ

Науковий керівник: **МЕЛЬНИК ЮЛІЯ**, кандидатка політичних наук,
доцентка кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін
Міжнародний університет, м. Одеса, Україна

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МУЗИКА ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН

24 лютого 2022 року став критично важливим моментом не лише для політичної та економічної системи України, а й для її культурного середовища, зокрема для музичної галузі. Повномасштабне вторгнення змінило музику з розважального елемента на вираження спротиву та національної ідентичності, що сприяло об'єднанню суспільства. Аргументовано, що музика стала інструментом соціально-політичного висловлювання та символом національного єднання, набувши статусу не просто культурного продукту, а засобу консолідації нації в умовах екзистенційної загрози.

Визначено, що ця робота вивчає зміну українського музичного середовища як віддзеркалення значних соціальних трансформацій в суспільстві на правовому, інституційному та психоемоційному рівнях. Класифіковано три основні напрямки такої трансформації: декомунізація музичного простору, мовна деколонізація як соціальний маркер та поява нових артистів, що формують сучасний український звук у контексті військового конфлікту.

Процес демонтажу російської культури з українського музичного простору розвивався етапово на трьох взаємозв'язаних рівнях: законодавчому, інституційному та суспільному. У період 2016–2020 років Україна поступово впроваджувала квоти на українську музику на радіо, піднімаючи їх з 35% до фактичних 60% та більше, що свідчило про намір держави активно підтримувати вітчизняну культуру.

Перші місяці повномасштабної війни більшість українських радіостанцій добровільно відмовилися від російських виконавців, навіть до офіційних законодавчих заборон, що демонструє органічну реакцію суспільства на

Наукове видання

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.